

Udskriftsdato: 7. januar 2026

CIR1H nr 9066 af 12/01/2024 (Gældende)

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Drab (§ 237)

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: CMS VB 9851

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Drab (§ 237)

(Arvelovens § 48, retsmedicinske erklæringer og strafpåstande)

1. Rettighedsfrakendelse efter arvelovens § 48

1.1. Frakendelse ved drab mv. (arvelovens § 48, stk. 1)

Efter arvelovens § 48, stk. 1, kan det ved dom bestemmes, at en person, der har begået en forsætlig overtrædelse af straffeloven, som har medført en andens død, fortaber retten til at få arv, forsikringssummer, pensioner eller andre ydelser, der var afhængig af den dræbtes død.

På samme måde kan det bestemmes, at den pågældendes arv eller andel i forsikringssummer, pension eller andre ydelser efter en anden ikke må forøges som følge af lovovertrædelsen.

De ydelser, der typisk er omfattet af arvelovens § 48, er forsikringssummer (livsforsikringssummer, gruppelevsforikringer mv.), pensioner (kapital- og ratepensioner, ægtefællepension, arbejdsmarkedspension m.v.) samt andre ydelser, der kommer til udbetaling som følge af dødsfaldet, herunder f.eks. udbetalinger fra Lønmodtagernes Dyrtidsfond, ydelser efter ATP-lovens kapitel IV og IV a og efterindtægt efter tjenestemandsløvgivningen mv.

Hovedområdet for bestemmelsen er forsætligt drab efter straffelovens § 237. Der skal derfor nedlægges påstand om frakendelse i sager om forsætligt drab i alle tilfælde, hvor drabet udløser arv eller andre ydelser, der tilfalder gerningspersonen.

Se i pkt. 2.1. om politiets efterforskning og sagsbehandling og pkt. 3. om anklagemyndighedens nedlæggelse af påstand om rettighedsfrakendelse efter arvelovens § 48, stk. 1.

Bestemmelsen kan efter omstændighederne også anvendes ved andre forsætlige straffelovsovertrædelser, der har medført den andens død, herunder i sager om forsætlig vold med døden til følge (straffelovens § 246). Det må i disse tilfælde efter en konkret vurdering afgøres, om der bør nedlægges påstand om frakendelse, se eks. U 2001.508Ø.

Frakendelse kan i alle tilfælde ske, selv om gerningspersonen findes straffri i medfør af straffelovens § 16.

1.2. Frakendelse af arveretten i andre sager (arvelovens § 48, stk. 2)

Arvelovens § 48, stk. 2, indeholder en adgang til frakendelse i situationer, hvor en person har forsøgt at dræbe en slægtsarving, øvet vold mod eller groft krænkede den pågældende eller truet vedkommende på strafbar måde. Slægtsarvinger er arvingerne efter lovens §§ 1-4 (børn, forældre, bedsteforældre og adoptivbørn).

Udtrykket ”groft krænkede” omfatter grove freds- og ærekrænkelser, ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260, vanrøgt, jf. straffelovens § 213, ulovlig frihedsberøvelse, jf. straffelovens § 261 eller hensættelse i hjælpeløs tilstand, jf. straffelovens § 250 (L 100 af 6. december 2006, de specielle bemærkninger til §

48). Også grovere sædelighedsforbrydelser, herunder incest, voldtægt og samleje med en mindreårig, jf. straffelovens §§ 210, 216 og 222 må antages at være omfattet. Der må i alle tilfælde foretages en konkret vurdering af forholdets grovhed.

Frakendelse efter arvelovens § 48, stk. 2, skal ske efter anmodning fra den forurettede. Der skal derfor kun nedlægges påstand om frakendelse efter denne bestemmelse, hvis der foreligger en mundtlig eller skriftlig anmodning fra den forurettede, dennes værge eller bistandsadvokat om frakendelse, og betingelserne i øvrigt er opfyldt.

1.3. Efterfølgende retsmøde vedr. fortabelse af arveret (arvelovens § 48, stk. 3)

Det følger af arvelovens § 48, stk. 3, at en afgørelse om frakendelse efter stk. 1 og 2, kan ske under straffesagen eller under en særlig sag. Er spørgsmålet om frakendelse ikke afgjort under straffesagen, kan anklagemyndigheden anlægge en særskilt sag om spørgsmålet efter retsplejelovens § 684, stk. 1, nr. 5.

En særskilt sag kan anlægges, hvor en påstand om arveretsfrakendelse ved en fejl ikke er nedlagt under straffesagen, eller hvor anklagemyndigheden på tidspunktet for dommen ikke var bekendt med, at gerningsmanden var arving, jf. betænkning nr. 291/1961 om arvelovgivningen, s. 94.

Spørgsmålet om frakendelse vil ligeledes kunne afgøres under en civil sag anlagt af en medarving eller den person, der vil få udbetalt en forsikring eller pensionsydelse, hvis arveretten frakendes.

2. Politiets efterforskning og sagsbehandling

2.1. Fremskaffelse af oplysninger til brug for vurdering af frakendelsesspørgsmål efter arvelovens § 48, stk. 1

I sager, hvor der kan blive tale om at frakende gerningspersonen retten til ydelser efter arvelovens § 48, stk. 1, er det væsentligt for at forhindre uretmæssige udbetalinger af ydelser, at der allerede under efterforskningen tages kontakt til de pågældende udbetalere af ydelser med henblik på at sikre, at udbetalingen tilbageholdes.

Når en gerningsperson er sigtet i sagen, påhviler det derfor politiet (efterforskningslederen eller eventuelt arrestantbehandleren på sagen) snarest muligt, og om nødvendigt i samråd med anklageren at undersøge og tilvejebringe oplysninger om, hvilke ydelser, der vil komme til udbetaling som følge af dødsfaldet.

Oplysninger om de relevante ydelser, kan blandt andet fås ved henvendelse til **Pensionsinfo**, der kan oplyse, hvilke pensions- og forsikringsselskaber samt pengeinstitutter den afdøde har været tilknyttet.

Ud over Pensionsinfo kan **Toldstyrelsens døgtjeneste**, der er en del af Skatteforvaltningen, kontaktes.

Oplysninger om andre ydelser må af politiet fremskaffes på anden måde, for eksempel ved at gennemgå afdødes papirer, ved at kontakte afdødes faglige organisation, bank mv. eller ved at afhøre sigtede eller vidner.

Når det er klarlagt, hvilke ydelser, der vil komme til udbetaling, skal politiet hurtigst muligt anmode udbetaleren om at tilbageholde de pågældende beløb, indtil straffesagen er endeligt afgjort.

2.1.1. Særligt om tilbageholdelse af ATP-ydelser

I mange tilfælde vil et dødsfald indebære, at ATP udbetaler et engangsbeløb til den afdødes **ægtefælle, samlever og børn under 21 år**. Der gælder i den forbindelse forskellige betingelser for, om den afdødes ægtefælle, samlever og børn under 21 år er berettiget til udbetaling. For så vidt angår **samlevere** bemærkes, at der kan ske udbetaling til en samlever, når den afdøde og sigtede er registreret hos ATP som samlever, og har haft fælles folkeregisteradresse de seneste to år forud for dødsfaldet. Man kan læse nærmere om betingelserne for, hvornår man er berettiget til udbetaling på www.borger.dk.

ATP-ydelser udbetales som udgangspunkt automatisk ud fra CPR's eller ATP's oplysninger 6-10 dage efter, at dødsfaldet er registreret i CPR.

I sager, hvor sigtede er afdødes ægtefælle, samlever eller barn under 21 år, skal ATP derfor hurtigst muligt, og helst senest 5 dage efter dødsfaldet, kontaktes og anmodes om at tilbageholde beløbet, indtil straffesagen er endeligt afgjort.

Der vil være tilfælde, hvor efterforskningen af sagen ikke er tilstrækkeligt fremskreden til, at det er muligt at anmode ATP om tilbageholdelse af ydelsen inden fristen for udbetaling. I disse sager vil underretningen til ATP skulle ske hurtigst muligt efter, at gerningspersonen er sigtet i sagen.

Nærmere oplysninger om krav til underretning og kontaktoplysninger til ATP kan findes i de nationale standarder for drabsefterforskning på POLintra.

3. Nedlæggelse af påstand om rettighedsfrakendelse efter arvelovens § 48

Påstand om rettighedsfrakendelse efter arvelovens § 48, formuleres således:

*»Der nedlægges påstand om, at tiltalte i medfør af arvelovens § 48, stk. 1, frakendes retten til arv, forsikringssummer, pensioner eller andre ydelser, der er afhængig af **[indsæt forurettedes navn]** død, og hans/hendes arv eller andel i forsikringssummer, pension eller andre ydelser efter en anden person ikke må forøges som følge af lovovertrædelsen.«*

*»Der nedlægges påstand om, at tiltalte i medfør af arvelovens § 48, stk. 2, frakendes retten til arv, forsikringssummer, pensioner eller andre ydelser, der er afhængig af **[indsæt forurettedes navn]** død.«*

I de tilfælde, hvor der er kendskab til at et beløb allerede er blevet udbetalt, kan der derudover nedlægges følgende frakendelsespåstand:

*»Der nedlægges endvidere påstand om, at tiltalte i medfør af arvelovens § 48, stk. 1, tilbagebetaler **[indsæt beløb]**, der blev udbetalt af **[indsæt udbetaler]**, der blev overført til tiltalte efter drabet på **[indsæt forurettedes navn]**.«*

Se pkt. 1. om reglerne om rettighedsfrakendelse i medfør af arvelovens § 48.

4. Anvendelse af retsmedicinske erklæringer til at belyse, om et offer har været i livsfare

Retsmedicinske erklæringer anvendes blandt andet til at belyse, om et offer har været i livsfare.

Retslægerådet og De Retsmedicinske Institutter anvender som udgangspunkt følgende formuleringer i udtalelser, der omhandler spørgsmål om livsfare:

- 1) Personen er/har været i livsfare, fordi...
- 2) Personen kan have været i livsfare, idet...

Formuleringen er/har været i livsfare anvendes, når det har været nødvendigt med behandling inden for minutter eller højst timer for at redde personens liv.

Formuleringen kan have været i livsfare anvendes dels, når personen ville dø i løbet af nogen tid uden behandling, dels når personen kun ved et tilfælde ikke blev påført en livstruende læsion.

Anklagemyndigheden skal ved vurderingen af, om der skal rejses tiltale for forsøg på drab, jf. straffelovens § 237, jf. § 21, fortsat foretage en konkret vurdering af, om betingelserne herfor er opfyldt, herunder spørgsmålet om forsæt.

5. Straf og andre retsfølger

5.1. Strafpåstande i sager om drab efter § 237

Som udgangspunkt skal anklagemyndigheden nedlægge påstand om 12 års fængsel i sager om drab, jf. herved f.eks. U 2022.40 H. Dette gælder også drab på en ægtefælle eller samlever jf. herved U 2010.119 H.

Det beror imidlertid på en konkret vurdering, om der foreligger særlige omstændigheder, der kan bevirke, at udgangspunktet på 12 års fængsel fraviges i skærpende eller formildende retning.

I U 2010.119 H fastslog Højesteret, at der skal ganske meget til for, at straffen kan nedsættes eller forhøjes med 2 år til henholdsvis 10 år og 14 år, og at der efter en konkret bedømmelse også kan ske nedsættelse eller forhøjelse til henholdsvis 11 år eller 13 år, når der foreligger ikke uvæsentlige formildende eller skærpende omstændigheder, som kan begrunde en sådan mellemposition.

Drab på børn

Som udgangspunkt skal anklagemyndigheden nedlægge påstand om 14 års fængsel i sager om drab på børn, jf. U 2005.902/2H.

Er barnet blevet dræbt i forbindelse med en seksualforbrydelse, bør udgangspunktet være fængsel på livstid, jf. U 2000.2405 H og U 2005.2353 H. Se Rigsadvokatens videnspakke ”Vold mod og drab på børn”. (Videnspakken er gjort historisk pr. 15. maj 2022). Videnspakken indeholder bl.a. udvalgte domme og kendelser, forarbejder, artikler, litteratur mv.

Drab begået i kombination med andre forbrydelser

Drab begået i kombination med andre forbrydelser, herunder drab ved anvendelse af skydevåben omfattet af straffelovens § 192 a, kan føre til en strengere straf end udgangspunktet på 12 års fængsel.

I U 2022.40 H fandt Højesteret, at straffen for et drab begået under anvendelse af en pistol eller en revolver isoleret set skulle udmåles til fængsel i ikke under 15 år. Højesteret lagde herved også vægt på, at drabet havde karakter af en nøje planlagt likvidering, der blev udført på grov og kynisk måde. Da betingelserne for at forhøje straffen efter straffelovens § 81 b var opfyldt, idet drabet var begået på et offentligt tilgængeligt sted ved brug af et skydevåben, blev straffen i det konkrete tilfælde imidlertid udmålt til fængsel på livstid. Forholdet var begået efter strafskærpelsen af straffelovens § 192 a i 2017.

I U 2018.2250 H fastsatte Højesteret straffen til 15 års fængsel for et drab begået under anvendelse af en maskinpistol. I den pågældende sag blev den tiltalte dog ligeledes dømt for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, under anvendelse af et skydevåben, jf. straffelovens § 192 a. Det bemærkes, at forholdene blev begået før strafskærpelsen af § 192 a ved lov nr. 494 af 22. maj 2017.

Drab på flere personer

Ved drab på flere personer begået ved forskellige lejligheder og uden indbyrdes forbindelse har Højesteret fastslået, at straffen som udgangspunkt er fængsel på livstid, jf. U 2007.1588/2 H.

Er dobbeltdrabet imidlertid begået ved én lejlighed uden nærmere planlægning, har Højesteret udmålt straffen til fængsel i 16 år. Der kan i den forbindelse henvises til U 2006.250 H og U 2006.2111 H.

Drab i gentagelsestilfælde

Ved drab i gentagelsestilfælde er udgangspunktet for straffen fængsel på livstid, jf. U 2018.3737 H.

Straffen for drab kan skærpes som følge af anvendelse af straffelovens § 81 a eller § 81 b. Se Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om strafudmåling (§§ 80-84), pkt. 5.4. og 5.5.

5.1.1. Strafpåstande i sager om drabsforsøg efter straffelovens § 237, jf. § 21

Som udgangspunkt skal anklagemyndigheden nedlægge påstand om fængsel i 6 år i sager om drabsforsøg, jf. herved Højesterets dom gengivet i U 2004.2045 H og U 2021.617 H.

Det beror imidlertid på en konkret vurdering, om der foreligger særlige omstændigheder, der kan bevirke, at udgangspunktet på 6 års fængsel fraviges i skærpende eller formildende retning.

Drabsforsøg begået i kombination med med andre forbrydelser kan føre til en skærpelse i forhold til udgangspunkt på 6 års fængsel, se f.eks. Højesterets dom i U 2021.617 H. I denne sag fastsatte Højesteret straffen for et drabsforsøg ved anvendelse af en pistol efter straffelovens § 237, jf. § 21, og straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, til fængsel i 14 år, idet Højesteret lagde vægt på, at forholdet var begået som led i en bandekonflikt, jf. straffelovens § 81 a, stk. 1 og 2, og at det i forarbejderne hertil er forudsat, at straffen i sådanne sager som udgangspunkt skal fordobles i forhold til den straf, der ellers ville være blevet udmålt. Der var derfor grundlag for at fravige udgangspunktet på 6 års fængsel. Højesteret fandt efter en

samlet vurdering, hvori det desuden indgik, at der også var sket en overtrædelse af straffelovens § 192 a, at straffen skulle fastsættes til 14 års fængsel. Drabsforsøget blev begået i den forurettedes lejlighed, og tiltalte var tidligere straffet for overtrædelse af straffelovens § 192 a.

På baggrund af denne højesteretsdom skal anklagemyndigheden som udgangspunkt som minimum nedlægge påstand om 7 års fængsel, hvis der er tale om drabsforsøg ved anvendelse af skydevåben. Den nærmere straffpåstand vil dog bl.a. afhænge af, om drabsforsøget og besiddelsen af skydevåbenet er på offentlig sted eller ej, om der foreligger gentagelse samt de nærmere omstændigheder i forbindelse med forbrydelsen.

Straffen for drabsforsøg kan skærpes som følge af anvendelse af straffelovens § 81 a eller § 81 b. Se Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om strafudmåling (§§ 80-84), pkt. 5.4. og 5.5.

6. Efter dom

6.1. Underretning om frakendelse efter arvelovens § 48, stk. 1

Anklagemyndigheden skal påse, at de pågældende forsikringsselskaber, pensionskasser mv. samt skifteretten i den retskreds, hvor forurettede havde bopæl, underrettes, når der ved endelig dom er truffet afgørelse om frakendelse efter arvelovens § 48, stk 1. Underretning skal ske, uanset om der også under efterforskningen er sket underretning i sagen.

Særligt om underretning af ATP

Rigsadvokaten har udarbejdet et skema til brug for udformning af underretning til ATP i frakendelsesager (bilag 1).

6.2. Domme til Vidensbasen

Anklageren skal overveje, om dommen er egnet til at indgå i Anklagemyndighedens Vidensbase.

Vidensbasen skal dels indeholde afgørelser, som afspejler straffniveauet, praksis for rettighedsfrakendelse og andre retsfølger mv., dels afgørelser af mere principiel karakter, hvor der er taget stilling til et eller flere uafklarede spørgsmål i relation til bestemmelsernes anvendelsesområde, fortolkning mv.

En afgørelse kan også have generel betydning, hvis den f.eks. indeholder en sagkyndig erklæring eller anden faglig udtalelse, som vil være anvendelig i andre sager.

Domme til Vidensbasen sendes på mail til vidensenheden@ankl.dk med en kort begrundelse for indstillingen. Domme til Vidensbasen skal være endelige.

7. Love, forarbejder mv.

Hovedlove

– Lov nr. 515 af 6. juni 2007 – Arveloven

Relevante forarbejder

- Betænkning nr. 1473/2006 om revision af arvelovgivningen
- Lovforslag L 100 af 6. december 2006 - forslag til arvelov

Domsregister

- U 2000.2405 H (drab på barn i forbindelse med seksualforbrydelse)
- U 2004.2045 H (forsøg på drab)
- U 2005.902/2H (drab på barn)
- U 2005.2353 H (drab på barn i forbindelse med seksualforbrydelse)
- U 2006.250 H (drab på flere personer ved én lejlighed)
- U 2006.2111 H (drab på flere personer ved én lejlighed)
- U 2007.1588/2 H (drab på flere personer ved forskellige lejligheder)
- U 2010.119 H (partnerdrab)
- U 2018.2250 H (drab begået i kombination med andre forbrydelser (våben))
- U 2018.3737 H (drab i gentagelsestilfælde)
- U 2021.617 H (forsøg på drab)
- U 2022.40 H (drab begået i kombination med andre forbrydelser(våben))

Praksisoversigter

- Rigsadvokatens videnspakke ”Vold mod og drab på børn” (Videnspakken er gjort historisk pr. d. 12. maj 2022).

Bilag

Bilag 1 - Skema til brug for underretning af ATP om frakendelse af arveret (arvelovens § 48)

Skema til brug for underretning af ATP om frakendelse af arveret (arvelovens § 48)

Rigsadvokaten har i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Drab (§ 237), fastsat nærmere retningslinjer for behandlingen af sager, hvor der kan blive tale om frakendelse af retten til arv, forsikringssummer, pensioner eller andre ydelser som følge af en forsætlig overtrædelse af straffeloven, som har medført en andens død.

Rigsadvokatens meddelelsesafsnit kan findes her.

Det fremgår af pkt. 6.1 i afsnittet, at anklagemyndigheden skal påse, at forsikringsselskaber, pensionskasser mv. samt skifteretten i den retskreds, hvor forurettede havde bopæl, underrettes, når der ved endelig dom er truffet afgørelse om frakendelse efter arvelovens § 48.

I sager, hvor domfældte er afdødes ægtefælle, samlever eller barn under 21 år, skal anklagemyndigheden ligeledes sørge for at underrette ATP om dommen.

Underretning til ATP skal ske på sikker e-mail til pojo@atp.dk, ligesom der kan rettes henvendelse til ATP Udbetaling på tlf.nr. 70128000.

I underretningen til ATP skal følgende oplysninger fremgå:

Navn og cpr.nr. på domfældte	
Navn og cpr.nr. på afdøde	
Cpr.nr. på børn, hvis der er tale om, at domfældte kan få udbetalt ATP-børnesummer på børnenes vegne	
Tidspunkt for endelig dom, hvor retten er frakendt, jf. arvelovens § 48	
Uddrag af den del af dommen, hvor frakendelsesspørgsmålet er behandlet	
Kontaktperson i politikredsen, som ATP kan kontakte vedr. oversendelsen	

Rigsadvokaten, den 12. januar 2024

RIGSADVOKATEN

/ Rigsadvokaten